

RAPORT MERYTORYCZNY Z DZIAŁALNOŚCI STOWARZYSZENIA

za 2005 rok

FEDERACJA ZIELONYCH GAJA

Misja:

Codziennie na Ziemi bezpowrotnie giną gatunki. To, wielkie wyzwanie współczesności. Chcemy mu sprostać. Koncentrujemy wysiłki, aby zapobiegać i przywracać to, co wydaje się być utracone: rzadkie gatunki, tradycyjne krajobrazy, szacunek dla Ziemi i człowieka. Nasze działania wyrastają z wartości: EKOLOGIA, POKÓJ, DEMOKRACJA.

Szczecin, 2005 r.

Projekt: Konserwacja muraw kserotermicznych w rezerwach Bielinek i Brodogóry.

Termin realizacji zadania

Styczeń – październik 2005

Partnerzy

Wojewódzki Konserwator Przyrody

Cele:

- eliminacja odrostów roślinności niepożądaney,
- wykoszenie muraw kserotermicznych wraz z usunięciem pokosu,
- prześwietlenie muraw poprzez usunięcie gałęzi drzew oraz pojedynczych drzew zacieniających zbiorowiska murawowe.

REZERWAT BRODOGÓRY

Działania i efekty

11.03.2005 rozpoczęto prace pierwszego etapu konserwacji muraw, które trwały do połowy kwietnia: czyszczenie muraw z zakrzaceń, likwidacja drzew, eliminacja zarośli tarniny, ligustru i głogu, które pokrywały ok. 25 % powierzchni rezerwatu. Ich zwarcie osiągało od 30% do niemal 100 % pokrycia powierzchni. Szczególnie ekspansywne zarastały one murawę *Adonido-Brachypodietum* zlokalizowaną na bardzo stromym zboczu na skraju wsi Grzędziec oraz zbocza części rezerwatu nazywanej „Brodogóry I”. Usunięte zostały krzewy rozprzestrzeniające się na murawy z otoczenia niewielkich powierzchniowo zadrzewień. Krzewy wycinane były ręcznie, na poziomie podłoża a wycięte resztki zostały usunięte poza obszar rezerwatu. Ogółem zakrzewienia zostały usunięte z powierzchni ok. 1,35 ha.

Drugi etap prac - od 16.czerwca do 30.06.2005, prowadzony w okresie przed rozwinieniem się kwiatostanów i dojrzewaniem diaspor trzcinika. W jego trakcie wykoszone zostały łany trzcinika, który porastał zbocza w wielu miejscach rezerwatu wypierając roślinność kserotermiczną. Pokos został zgrabiony i usunięty poza obszar rezerwatu. Ogółem trzcinik został usunięty z powierzchni 1,15 ha.

W trzecim etapie: od 1.07 do 30.07 wyeliminowane zostały krzewy jeżyn zarastające ok. 60 % powierzchni rezerwatu. Ich zwarcie osiągało od 15 % do 90% pokrycia powierzchni. Jeżyny wycinane były ręcznie i tam, gdzie to było możliwe (ze względu na mniej zwarte podłoże) wraz z podziemnymi rozłogami. Wyeliminowane krzewy zostały bardzo dokładnie usuwane poza obszar rezerwatu. Ogółem wyeliminowano zakrzaczenia jeżyn na powierzchni 3,5 ha.

Ponieważ nie udało się wprowadzić wypasu owiec wrzosówek na skutek braku zainteresowania mieszkańców wsi hodowlą tej rasy, wszystkie murawy zostały wykoszone. Jest to alternatywny sposób użytkowania muraw kserotermicznych, zalecany dla ich konserwacji w planie ochrony. Ogółem wykoszono, wraz z usunięciem pokosu ponad 4,5 ha muraw. Koszenie odbywało się ręcznie i trwało od połowy sierpnia do końca miesiąca. Przy realizacji projektu pracę znaleźli mieszkańcy wsi sąsiadującej z rezerwatem: 10 mężczyzn i 14 kobiet.

REZERWAT BIELINEK NAD ODRĄ

Działania:

Prace konserwatorskie w rezerwacie „Bielinek nad Odrą” prowadzone były w okresie od czerwca do końca sierpnia, z przerwą na okres optimum wegetacji muraw kserotermicznych od końca czerwca do końca lipca. Działania ochrony czynnej prowadzone były na obszarze 16 biochor, wg. zatwierdzonego planu.

Eliminacja odrostów miała miejsce na powierzchni 9,35 ha. Z tych samych powierzchni usunięto obsuszone po uprzednim okorowaniu pnie robinii akacjowej - 57 drzew.

Koszenie muraw, w okresie po wysianiu diaspor, przeprowadzono na powierzchni ok. 9 ha.

Prześwietlone także zostały murawy kserotermiczne zacieniane przez gałęzie drzew, głównie dębów szypułkowych. W trakcie prac podcięto gałęzie ocieniające płaty zbiorowisk kserotermicznych zwłaszcza muraw ostnicowych.

Zabiegi ochrony czynnej muraw kserotermicznych i dąbrów z płatami muraw przeprowadzone na obszarze rezerwatu „Bielinek nad Odrą” w 2005 r.

L.P.	Czynność	Lokalizacja powierzchni poddanej zabiegom ochronnym	Rodzaj i rozmiar (pow. w ha) prowadzenia ochrony czynnej ekosystemów muraw kserotermicznych
	1.	2.	3.
1.	Jesienna i wiosenna wycinka redukcyjna krzewów oraz odrostów: <i>Prunus spinosa</i> , <i>Crataegus monogyna</i> Koszenie płatów muraw w okresie po wysianiu diaspor wraz z usunięciem pokosu	22 f – 0.28 ha nr biochory - 6	wycinka odrostów tarniny (ok. 40 cm wys., 30% pokrycia) na pow. 0. 28 ha Wykoszenie murawy wraz z usunięciem pokosu na pow. 0, 28 ha
2.	Wycinka odrostów drzew <i>Ulmus minor</i> , <i>Robinia pseudacacia</i> oraz krzewów <i>Prunus spinosa</i> i <i>Rosa dumetorum</i> Usunięcie suchych pni <i>Robinia pseudacacia</i> Koszenie płatów muraw w okresie po wysianiu diaspor wraz z usunięciem pokosu	39 p – 0.15 ha nr biochory -22	wycinka odrostów tarniny (ok. 40 cm wys., 10% pokrycia) u podnóża zbocza i odrostów tarniny (50% pokrycia) na wierzcholinie zbocza na pow. 0. 15 ha
3.	Wycinka odrostów drzew <i>Ulmus minor</i> , Usunięcie suchych pni <i>Robinia pseudacacia</i> wycinka redukcyjna odrostów krzewów: <i>Prunus spinosa</i> , <i>Crataegus monogyna</i> , <i>Rosa canina</i> , w celu poprawy warunków występowania <i>Inula germanica</i> po uprzednim zabezpieczeniu stanowisk tego gatunku.	39 p – 1.40 ha nr biochory - 23	Usunięcie z muraw 4 suchych pni robinii akacjowej, Wycinka odrostów tarniny, głogu (ok. 40 cm wys.), wiązu (ok. 30 cm wys.), róży (ok. 20cm wys.)- ok. 30% pokrycia, na pow. 1, 3 ha (łącznie)
4.	Jesienna i wiosenna wycinka redukcyjna oraz wycinka odrostów <i>Prunus spinosa</i> , <i>Rosa dumetorum</i> Koszenie płatów muraw w okresie po wysianiu diaspor wraz z usunięciem pokosu	60i - 0,17 nr biochory - 26	Cięcia redukcyjne tarniny (20% pokrycia) oraz odrostów róży (ok. 20 cm wys., 20% pokrycia) i tarniny (ok. 40 cm wys., 30% pokrycia) na pow. 0,17 ha
5.	Jesienna i wiosenna wycinka redukcyjna odrostów <i>Prunus spinosa</i> , <i>Rosa dumetorum</i> Koszenie płatów muraw w okresie po wysianiu diaspor wraz z usunięciem pokosu	60 i - 0.50 ha nr biochory - 27	Wycinka odrostów tarniny (ok. 40 cm wys., 20% pokrycia) oraz odrostów róży (ok. 20 cm wys., 20% pokrycia) na pow. 0,40 ha (łącznie)
6.	Jesienna i wiosenna wycinka redukcyjna odrostów <i>Prunus spinosa</i> , <i>Rosa canina</i>	60 o – 2.88 ha nr biochory - 34	Wycinka odrostów tarniny (ok. 40 cm wys., 20% pokrycia) oraz odrostów róży (ok. 20 cm wys., 30% pokrycia), na pow. 1,5 ha (łącznie)
7.	Jesienna i wiosenna wycinka redukcyjna odrostów <i>Prunus spinosa</i> , <i>Rosa canina</i> Koszenie płatów muraw w okresie po wysianiu diaspor wraz z usunięciem pokosu	60 o – 0.16 ha nr biochory - 37	Wycinka odrostów tarniny (ok. 50 cm wys., 30% pokrycia) oraz odrostów róży (ok. 30 cm wys., 20% pokrycia), na pow. 0, 1 ha łącznie
8.	Jesienna i wiosenna wycinka redukcyjna odrostów <i>Prunus spinosa</i> , <i>Rosa canina</i> Koszenie płatów muraw w okresie po wysianiu diaspor wraz z usunięciem pokosu	60 o – 0.30 ha nr biochory - 39	Wycinka odrostów tarniny (ok. 40 cm wys., 30% pokrycia) oraz odrostów róży (ok. 20 cm wys. 40% pokrycia) na pow. 0, 25 ha (łącznie)
9.	Jesienna i wiosenna wycinka redukcyjna odrostów <i>Prunus spinosa</i> , <i>Rosa canina</i> Koszenie płatów muraw w okresie po wysianiu diaspor wraz z usunięciem pokosu	78 c - 1.44 ha nr biochory - 46	Wycinka odrostów tarniny (30% pokrycia, ok. 40 cm) oraz odrostów róży (ok. 40% pokrycia, 20 cm wys.) – na pow. 1, 2 ha (łącznie)

10.	Jesienna i wiosenna wycinka redukcyjna odrostów <i>Prunus spinosa</i> , <i>Rosa canina</i> i <i>Crataegus monogyna</i> Koszenie płatów muraw w okresie po wysianiu diaspor wraz z usunięciem pokosu	78 m – 1.39 ha nr biochory - 51	Wycinka odrostów tarniny (20% pokrycia, ok. 50 cm wys.) oraz odrostów róży (ok. 20% pokrycia, 20 cm wys.) i głogu (ok. 10% pokrycia, 30 wys.) – na pów. 1,2 ha (łącznie)
11.	Wycinka odrostów drzew <i>Ulmus minor</i> , Usunięcie suchych pni <i>Robinia pseudacacia</i> wycinka redukcyjna odrostów krzewów: <i>Prunus spinosa</i> , <i>Crataegus monogyna</i> , <i>Rosa canina</i>	78 m – 0.18 ha nr biochory - 52	Usunięcie z muraw 6 suchych pni robinii akacjowej, Wycinka odrostów tarniny (30% pokrycia, 40 cm wys.) oraz odrostów róży (20 cm wys., ok. 40% pokrycia) na garbie przed wgłębieniem w W krańcu biochory na pow. 0, 15 ha (łącznie)
12.	Jesienna i wiosenna wycinka redukcyjna odrostów <i>Prunus spinosa</i> , <i>Rosa canina</i> , <i>Crataegus laevigata</i> Koszenie płatów muraw w okresie po wysianiu diaspor wraz z usunięciem pokosu	96 g – 0.53 ha nr biochory – 55	Wycinka odrostów tarniny (10% pokrycia, ok. 40 cm wys.) w połowie skarpy i odrostów róży (30% pokrycia, 20 cm wys.) w dole zbocza, na pow. 0,5 ha (łącznie)
13.	Usunięcie suchych pni <i>Robinia pseudacacia</i> wycinka redukcyjna odrostów krzewów: <i>Prunus spinosa</i> , <i>Rosa dumetorum</i> Koszenie płatów muraw w okresie po wysianiu diaspor wraz z usunięciem pokosu	96 i – 0.49 ha nr biochory - 57	Usunięcie z muraw 15 suchych pni robinii akacjowej, Wycinka odrostów tarniny (40% pokrycia) i odrostów róży (20% pokrycia) na pow. 0,40 ha (łącznie) –
14.	Usunięcie suchych pni <i>Robinia pseudacacia</i> wycinka redukcyjna odrostów krzewów: <i>Prunus spinosa</i> , <i>Rosa dumetorum</i>	96 i - 1.03 ha nr biochory - 58	Usunięcie z muraw 10 suchych pni robinii akacjowej, Wycinka odrostów tarniny (30% pokrycia) i odrostów róży (30% pokrycia) na pow. 0,85 ha (łącznie)
15.	Usunięcie suchych pni <i>Robinia pseudacacia</i> wycinka redukcyjna odrostów krzewów <i>Prunus spinosa</i> , <i>Rhamnus carharticus</i>	96 i - 0.55 ha nr biochory - 62	Usunięcie z muraw 12 suchych pni robinii akacjowej, Wycinka odrostów tarniny (30% pokrycia, ok. 40 cm wys.) oraz odrostów derenia (ok. 10% pokrycia, 25 cm wys.) i głogu (ok. 20% pokrycia, 30 wys.) – na pow. 0, 5 ha (łącznie)

Sponsorzy:

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie
Program Małych Grantów GEF UNDP

Projekt

„Rewitalizacja parku naturalistycznego Dolina Miłości - odtworzenie i promocja transgranicznego miejsca rekreacji i wypoczynku.

Partnerzy:

Urząd Miasta i Gminy w Chojnie
Urząd Gminy Schwedt

Instytucje wspierające:

Wojewódzki Konserwator Zabytków
Wojewódzki Konserwator Przyrody
Nadleśnictwo Chojna
Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie

Dyrekcja Zespołu Parków Krajobrazowych Doliny Dolnej Odry

Czas trwania projektu:

1. marca 2005 – 28. lutego 2006. Projekt będzie kontynuowany w kolejnych latach.

Cele projektu:

- przywrócenie dawnej świetności parkowi naturalistycznemu „Dolina Miłości”,
- poprawa stanu środowiska naturalnego,
- przywrócenie trwałego, transgranicznego ruchu turystycznego opartego o turystyką kulturową oraz przyrodniczą.

Tło projektu:

Park „Dolina Miłości” ze względu na położenie, walory przyrodnicze i kulturowe ma szczególne znaczenie dla Polaków i Niemców. Przed wojną „Dolina Miłości” była miejscem znanym i często odwiedzanym przez mieszkańców Meklemburgii, Brandenburgii i Pomorza oraz ośrodków miejskich takich jak Szczecin, Szwedt i Berlin. Po wojnie park stopniowo ulegał zniszczeniu – głównie przez dynamiczne procesy przyrodnicze i brak konserwacji. Zabytkowy park zamieniał się z las. Do 2004 r. w szczątkowej formie zachowały się niektóre z elementów „magicznego” parku: ścieżki do zniszczonych tarasów widokowych, kamieni pamiątkowych oraz pozostałości toru saneczkowego.

Działania i efekty:

Zabiegi rewitalizacyjne wykonywano na powierzchni 80 ha. Wszystkie działania w ramach projektu prowadzone były w porozumieniu z Nadleśnictwem Chojna, Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody, Dyrekcją Zespołu Parków Krajobrazowych Doliny Dolnej Odry oraz Gminą Chojna. Instytucje te sprawują nadzór nad Doliną Miłości.

W ramach projektu wykonano waloryzację przyrodniczą parku oraz opracowania: glebowo-hydrologiczne, historyczne oraz urządzeniowo – odtworzeniowe. Tym samym opracowana została wyjątkowo szczegółowa dokumentacja, która pozwoli na kontynuację prac w parku, a zapisy dotyczące urządzenia parku znajdują się w Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojna na kolejne dziesięciolecie. Przeprowadziliśmy trzy przetargi nieograniczone: na prace leśne, na wykonanie infrastruktury turystycznej w parku oraz na wydawnictwa. Wykonawca prac leśnych, zgodnie z naszymi warunkami do pracy zatrudnił 10 osób ze wsi Zatoń Dolna i Krajnik Górny – wszyscy, którzy odpowiedzieli na ofertę pracy. Wykonano zabiegi konserwatorskie na siedliskach objętych Naturą 2000. Zabiegi ochronne na murawach kserotermicznych objęły: eliminację krzewów budowanych przez głąg, ligustr i różę oraz podrostu jesionów, klonów i in. W ich trakcie wycięto także, zwarty podrost gatunków drzewiastych ze ścieżek. Prace prowadzone były ręcznie, co zapewniało ich wymaganą dokładność.

Prace na obszarze ciepłolubnej dąbrowy objęły: eliminację niepożądanych gatunków drzewiastych, zwłaszcza robinii akacjowej, krzewów ligustru, głogu i róż, podrostu gatunków drzewiastych ze szczytu i krawędzi zbocza zwanego „Basztą”. W wyniku działań ochronnych odsłonięte zostały polanki porośnięte przez roślinność kserotermiczną w mozaice z płatami ciepłolubnej dąbrowy. Prace prowadzono ręcznie co gwarantowało zminimalizowanie naruszenia podłoża. Wycięte drzewa robinii akacjowej przecinane były na kawałki i składowane w miejscach wskazanych przez służby leśne oraz wywożone poza obszar parku.

Zainstalowaliśmy zaplecze turystyczne tj. wiaty ze stołami i ławkami – 2 szt., altany - 2 szt., kosze na odpady – 6 sztuk, ławki z oparciem długości 1,5 m – 8 szt., miejsca na ognisko - 2, barierki. Na podstawie opracowań przyrodniczych i historycznych przygotowaliśmy ścieżkę edukacyjno-kulturową, która prowadzi przez odtworzone części parku. W tym celu zainstalowaliśmy tablice informacyjne i kierunkowe w języku polskim i niemieckim (14 szt. + 12 szt.). Dodatkowo w okolicy parku i pobliskich miejscowościach zainstalowane zostały tablice kierunkowe, które pozwolą turystom bez większych problemów trafić do Doliny Miłości.

Wycięto nowe ścieżki spacerowe, odtworzono dwa punkty widokowe i wyrównano stary tor saneczkowy. Na tzw. Wzgórzu Parasola ponownie stanął duży drewniany parasol rozpiętości 4 m z ławami ustawionymi w okrąg, a Wzgórze Kamieni - gdzie znajdują się kamienie poświęcone znanym niemieckim twórcom - zostało oczyszczone z naliwów i drzew. Powywracane kamienie zostały poustawiane na swoich miejscach. Zrekonstruowano tzw. Wzgórze Uciech, na którym stoją kamienie poświęcone założycielom parku – rodzinie von Humbertów. Wykonano kilkadziesiąt drewnianych stopni z półbali ułatwiających wędrówkę po stromych zboczach oraz zabezpieczające poręcze (30 m). W ostatnim etapie odtworzono śródlasną polanę – miejsce wypoczynku turystów po długim spacerze.

Ponadto odbyły się 2 nieodpłatne szkolenia agroturystyczne dla mieszkańców Zatoni Dolnej i Krajnika Górnego: 26-27.08.2005, 24.09.2005. Przeprowadziliśmy 2 konferencje polsko-niemieckie dotyczące projektu rewitalizacji parku Dolina Miłości. Dokonaliśmy uroczystego otwarcia parku Dolina Miłości 28.09.2005. Wydarzenie odbyło się w Zatoni Dolnej. Zorganizowaliśmy prezentacje i przyjęcie na świeżym powietrzu dla gości. W imprezie wzięło udział 80 osób – władz samorządowych z województwa, goście z Niemiec, osoby i instytucje zainteresowane rozwojem turystyki w regionie i euroregionie. W ramach projektu wydaliśmy dwujęzyczne ulotki i foldery informujące o Dolinie Miłości oraz niniejsze wydawnictwo. Uruchomiona została strona internetowa o adresie www.dolinamilosci.pl

Znaczenie projektu:

Park naturalistyczny Dolina Miłości położony jest w gminie Chojna, w dolinie Odry. Strategia rozwoju województwa Zachodniopomorskiego przedstawia gminę Chojna - jako obiekt priorytetowy o walorach turystycznych i kulturowych, o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Rozwój funkcji turystycznych ma stać się tu jedną z dominujących aktywności gospodarczych regionu.

Rewitalizacja parku jest istotna w kontekście zwiększania atrakcyjności Cedyńskiego Parku Krajobrazowego, a tym samym Międzynarodowego Parku Doliny Dolnej Odry.

W Zatoni Dolnej rozpoczyna swój bieg ponadregionalny szlak rowerowy Tysiąca Jezior oraz przebiega szlak R1 – tzw. Zielona Odra.

Dolina Miłości wpisuje się do Krajowej Sieci Obszarów Chronionych Natura 2000 (zgodnie z Dyrektywą Siedliskową), ponieważ park składa się z chronionych i rzadkich ekosystemów leśnych: *Luzulo pilosae-Fagetum – kwaśna buczyna niżowa*, *Galio odorati-Fagetum – żyzna buczyna niżowa typu pomorskiego*, *Adonido-Brachypodietum*, – kwietna murawa kserotermiczna, *Violo odoratae-Ulmetum minoris – łęg zboczowy z fiołkiem wonnym*, *Fraxino-Alnetum – łęg jesionowo-olszowy*, *Zb. Cardamine amara-Chrysosplenium alternifolium – zbiorowisko źródłiskowe*, *Calamagrostio arundinaceae-Quercetum petraeae – środkowoeuropejski acydofilny las dębowy*.

Na terenie woj. zachodniopomorskiego funkcjonuje wiele wiejskich lub leśnych zabytkowych parków. Ich stan w zdecydowanej większości jest bardzo zły. Wieloletnie zaniedbania spowodowały, że obiekty te tracą walory kulturowe i przyrodnicze. Znaczna część żyjących tam cennych gatunków jest zagrożona wyginięciem, a same parki tracą swój parkowy charakter na rzecz leśnego. Miejsca te po rewitalizacji mogłyby się stać produktami turystycznymi bądź miejscami użyteczności publicznej mieszkańców.

Rewitalizacja i promocja parku naturalistycznego przez Federację Zielonych GAJA - organizację pozarządową - jest w naszym regionie pierwszą tego typu inicjatywą.

Mamy nadzieję, że zostanie to odebrane jako sygnał i motywacja dla innych gmin, że realizacja tego typu projektów jest możliwa – szczególnie we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Jesteśmy przekonani, iż za naszym przykładem pójść kolejne samorządy lokalne.

Sponsorzy:

PHARE CBC – Euroregion Pomerania

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie

Program Małych Grantów GEF UNDP

Projekt

Prawo do czystego środowiska – prawem człowieka

Czas trwania projektu:

1 stycznia 2005 - ....

Zasięg projektu:

Projekt o zasięgu ogólnopolskim.

Grupy docelowe:

Beneficjenci bezpośredni: mieszkańcy i przedstawiciele organów administracji co najmniej 130 obszarów wiejskich na terenie Polski, w pobliżu których zlokalizowane zostały przemysłowe fermy tuczu trzody chlewnej.

Beneficjenci pośredni: urzędy gmin, urzędy wojewódzkie, wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska, okręgowe stacje chemiczno-rolnicze, Ministerstwo Środowiska, obywatele Polski.

Znaczenie projektu:

Projekt dotyczący wzmocnienia udziału społecznego w eliminowaniu szkodliwych praktyk przemysłowej hodowli zwierząt oraz poprawy standardów działania instytucji publicznych kontrolujących jej wpływ na środowisko. Realizacja projektu umożliwia wdrożenie zasad udziału społecznego w postępowaniach administracyjnych mających wpływ na środowisko. Stymuluje aktywność mieszkańców obszarów wiejskich poszkodowanych działalnością ferm intensywnego tuczu zwierząt. Projekt wpływa na podwyższenie standardów działania instytucji publicznych odpowiedzialnych za stan środowiska oraz zdrowie ludzi.

Cele:

1. Wyeliminowanie szkodliwych praktyk przemysłowych ferm tuczu trzody chlewnej.
  - Stworzenie systemu wymiany informacji i współpracy z liderami społeczności lokalnych w zakresie działań zmierzających do eliminacji szkodliwych praktyk przemysłowej hodowli zwierząt i instytucji publicznych odpowiedzialnych za kontrolowanie ich wpływu na środowisko.
  - Wstrzymanie za pomocą istniejących instrumentów prawnych szkodliwych praktyk ferm tuczu trzody chlewnej
2. Poprawa standardów działania instytucji państwowych odpowiedzialnych za kontrolowanie ferm tuczu.
  - Ocena działania instytucji publicznych odpowiedzialnych za uwzględnianie interesów społeczności lokalnych w procesach decyzyjnych dotyczących lokalizacji oraz funkcjonowania instalacji do hodowli zwierząt.
  - Poprawa istniejących przepisów prawa oraz niewłaściwych praktyk instytucji publicznych odpowiedzialnych za minimalizowanie negatywnego wpływu tuczu zwierząt na zdrowie ludzi i środowisko.

Działania i efekty:

Wydano poradnik o prawnych możliwościach przeciwdziałania negatywnemu oddziaływaniu ferm tuczu trzody chlewnej. Przygotowano plakat promujący społeczny monitoring działalności ferm, przeznaczony do zamieszczenia na gminnych i wiejskich tablicach informacyjnych. Odebyliśmy cztery spotkania z przedstawicielami i mieszkańcami gmin zagrożonych negatywnym oddziaływaniem ferm.

Stworzono specjalny dział na stronie internetowej umożliwiający udzielanie porad prawnych dla ograniczenia szkodliwego wpływu przemysłowej hodowli zwierząt na środowisko i poprawy jakości życia ludzi (FAQ). Przeanalizowano efektywność działań administracji publicznej odpowiedzialnej za kontrolę i współpracę z właścicielami ferm, ustalono stan faktyczny posiadania przez właścicieli pozwoleń zintegrowanych oraz uzgodnionych planów nawozowych na terenie, przeprowadzono ocenę istniejących instrumentów prawnych minimalizujących oddziaływanie ferm na środowisko i zdrowie ludzi. Na tej podstawie przygotowane zostały rekomendacje dla instytucji publicznych pomocne we wzmocnieniu kontroli nad działalnością ferm. Zostały one przekazane przedstawicielom Ministerstwa Środowiska i Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Wszystkie informacje znalazły się w wydanym Raporcie, dostępnym również na naszej stronie internetowej www.gajonet.pl. Raport na temat działalności ferm w Polsce prezentowany był na dorocznym spotkaniu Komisji Helsińskiej. Włączaliśmy się w postępowania administracyjne dotyczące lokalizacji planowanych ferm tuczu trzody chlewnej i ferm starających się o uzyskanie pozwoleń zintegrowanych w całej Polsce – łącznie 44 postępowania. W 12. przypadku zdiagnozowaliśmy naruszenie prawa i wnioskowaliśmy do Ministra Środowiska o uchylenie decyzji o otrzymaniu pozwolenia zintegrowanego. We wszystkich przypadkach Minister przychylił się do naszych argumentów. Ponadto wystosowaliśmy do wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska 59 wniosków o zamknięcie ferm działających bez wymaganych pozwoleń. Sporządziliśmy analizę omawiającą nieścisłości między unijnymi dyrektywami a ich polską implementacją. Analiza została przekazana Ministerstwu Środowiska. Przeprowadziliśmy akcje symbolicznego zamykania 2 ferm działających nielegalnie połączone z konferencją prasową na miejscu. Przeprowadziliśmy 2 badania gleb nawożonych przez fermy pod kątem zawartości azotu. Działaniom nadaliśmy rozgłos, w wyniku czego powstało 11 artykułów w polskiej i duńskiej prasie, 2 wystąpienia telewizyjne i 1 nagranie dla Radia Polonia.

Sponsorzy:

Coalition Clean Baltic

Fundacja imienia Stefana Batorego

Projekt „Przejrzystość zarządzania lasami publicznymi na obszarach przyrodniczo cennych na przykładzie Puszczy Białowieskiej”

Czas trwania projektu:

1. czerwca 2004 – 31. maja 2005

Zasięg projektu:

Projekt o zasięgu ogólnopolskim

Grupy docelowe:

- Główny Konserwator Środowiska, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, nadleśnictwa działające w Puszczy Białowieskiej, organizacje pozarządowe z Podlasia oraz inne zainteresowane ochroną Puszczy Białowieskiej, zainteresowani obywatele.

Partnerzy:

WWF Polska

Centrum Prawa Ekologicznego, Kancelaria Prawna Jędrośka, Jerzmański, Bar i Wspólnicy

Cele:

- wypracowanie modelowego podejścia do terenów cennych przyrodniczo, na których krzyżują się interesy obywateli, urzędników oraz grup interesu;
- zebranie i upublicznienie danych dotyczących tego, czy beneficjenci nie podejmują działań na szkodę społecznej funkcji lasu na obszarze o szczególnych walorach przyrodniczych;
- podniesienie standardów polityki informacyjnej prowadzonej przez beneficjentów, w kwestii pełnego realizowania prawa obywateli do uzyskiwania rzetelnych informacji;
- wykluczanie patologicznych sytuacji związanych z wykorzystywaniem dobra publicznego dla realizacji interesów prywatnych osób bądź interesów grup zawodowych;
- Zwiększenie społecznej kontroli nad procesami decyzyjnymi podejmowanymi przez beneficjentów.

Działania i efekty:

Po raz pierwszy zebrano i upowszechniono pełną dokumentację dotyczącą wycinki ponad stuletnich drzew, wycinki prowadzonej w rezerwach przyrody oraz pozyskania drzew o wysokiej wartości rynkowej w Puszczy Białowieskiej w latach 1998 – 2005. Informacje zbierane były krzyżowo od Ministra Środowiska, Podlaskiego Konserwatora Przyrody oraz nadleśnictw Puszczy. Łącznie wysłano 55 wniosków o dostęp do informacji publicznej. Zebrane materiały dotyczące pozyskania drewna z Puszczy Białowieskiej stanowią ponad 1000 stron dokumentacji. Na podstawie zebranych dokumentów wydano „PUSZCZA BIAŁOWIESKA. O ZARZĄDZANIU OSTATNIM NATURALNYM LASEM EUROPY W LATACH 1998 – 2004”. Raport można również pobrać ze strony internetowej www.gajanet.pl. Współpracowaliśmy z Rzecznikiem Praw Obywatelskich. Interweniował on we wskazanym przez nas przypadku naruszenia prawa przez instytucje publiczne do Prokuratury Okręgowej w Białymstoku.

Na podstawie zebranych danych wytoczyliśmy proces cywilny Skarbowi Państwa, w którego imieniu działało Nadleśnictwa Białowieża (podstawa prawna: art. 323 ustawy z dnia 27. kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2001 r., Nr 62, poz. 627 z późn. zm.), dokonując w 2003 r. wycinki 7 ponad stuletnich dębów z granicy polsko-białoruskiej. Sprawa w pierwszej instancji w Sądzie Okręgowym w Bielsku Podlaskim została wygrana. Skarb Państwa złożył odwołanie od wyroku do sądu wyższej instancji w Białymstoku i wygrał proces. Wyrok nie dawał możliwości odwołania się, w związku z tym współpracujący z nami prawnicy przygotowali głosę do ostatecznego wyroku wykazującą zaniechania w badaniu materiału dowodowego prezentowanego przez FZ GAJA, a tym samym wykazując, że wyrok został wydany bez dokładnego rozpoznania sprawy. Wyrok i głosę można pobrać ze strony internetowej www.gajanet.pl.

Sponsorzy:

Fundacja imienia Stefana Batorego

WWF Polska

Programy GAJA dla Bałtyku

1. Seminarium CCB na temat zrównoważonego rybołówstwa na Morzu Bałtyckim - „Baltic Sea Sustainable Fisheries - for fishermen, for environmentalists?”.
2. Wydanie polskiej wersji publikacji CCB “Sustainable Baltic Sea Fisheries – the way forward” - „Droga do zrównoważonego rybołówstwa na Bałtyku”.
3. Sekretariat Rybacki.
4. Wydanie broszury na temat morświnów w Morzu Bałtyckim.

Czas trwania projektu:

Marzec 2005 – marzec 2006,

Zasięg projektu:

Projekt o zasięgu międzynarodowym (kraje nadbałtyckie) i krajowym,

Grupy docelowe:

- organizacje rządowe (w tym międzynarodowe, np. HELCOM) zajmujące się rybołówstwem lub ochroną przyrody,
- organizacje pozarządowe: ekologiczne (WWF, IUCN, CCB, org. członkowskie CCB) i producentów ryb, administracja rybacka, instytucje naukowe zajmujące się badaniem ekosystemu Morza Bałtyckiego (MIR, UG, IO PAN),
- wszyscy krajowi odbiorcy zainteresowani tematyką rybołówstwa bałtyckiego, organizacje pozarządowe: ekologiczne i producentów ryb.

Cele:

- nawiązanie dialogu między przedstawicielami różnych grup interesu zajmującymi się zarządzaniem zasobami rybnymi Morza Bałtyckiego,
- przedstawienie poglądów organizacji członkowskich CCB na temat kierunków rozwoju rybołówstwa na Bałtyku,
- propagowanie idei zrównoważonego rybołówstwa na Morzu Bałtyckim w Polsce,
- przedstawienie najnowszych informacji dotyczących stanu populacji morświnów w Morzu Bałtyckim i propozycji działań mających na celu ocalenie zagrożonej wyginieciem typowo bałtyckiej populacji morświna.

Działania i efekty:

- zorganizowanie międzynarodowego seminarium w siedzibie Morskiego Instytutu Rybackiego w Gdyni w dniach 10-11 maja 2005 r.,
- wydanie aktualnej, polskiej wersji publikacji CCB “Sustainable Baltic Sea Fisheries – the way forward” - „Droga do zrównoważonego rybołówstwa na Bałtyku” (3000 egz.),
- zorganizowanie Sekretariatu Rybackiego, nawiązanie kontaktu z krajowymi i międzynarodowymi organizacjami zajmującymi się tą tematyką,
- nawiązanie dialogu między przedstawicielami różnych grup interesu zajmującymi się zarządzaniem zasobami rybnymi Morza Bałtyckiego, informacja na temat przebiegu i rezultatów seminarium na stornach internetowych CCB: http://www.ccb.se/Fish_sem05.htm,
- wydanie materiałów informacyjnych i innych publikacji - w tym 500 egz. broszury „Zarządzanie zasobami rybnymi a regionalny komitet doradczy Morza Bałtyckiego”,
- działania medialne promujące idee zrównoważonego rybołówstwa,

Sponsorzy:

Coalition Clean Baltic

Projekt „Polska łąka”

Termin:

Projekt jest zadaniem długoterminowym.

Cel:

- ochrona gruntów cennych przyrodniczo przed nadmierną sukcesją oraz rewitalizacja zaniedbanych łąk.

Działania:

Powiększyliśmy gospodarstwo rolne do powierzchni 310 ha, o grunty położone na terenie Zespołu Parków Krajobrazowych Doliny Dolnej Odry. Przeprowadziliśmy pierwsze zabiegi zmierzające do odtworzenia użytków zielonych, na których zarzucono gospodarkę łąkarską, tak niezbędną do utrzymania gruntów rolnych w odpowiedniej kondycji. Działanie te przeprowadziliśmy na powierzchni 125 ha (20 ha w Ryszewie, 35 ha na Międzyodrze oraz 70 ha w Świętej). W przypadku Ryszewa oraz Świętej zagospodarowana jest niemal cała powierzchnia dzierzawionych działek, natomiast na Międzyodrze skoszone tylko 35 ha, ze względu na znaczny udział trzciny porastającej łąki.

W kolejnych latach zamierzamy powiększać użytkowany obszar na Międzyodrze, stopniowo usuwając nadmiernie rozrośniętą trzcinę, która w chwili obecnej porasta znaczną większość terenu, przez co stanowi zagrożenie dla łąk. Podstawowym zabiegiem pozwalającym na rewitalizację, a następnie zachowanie trwałych użytków zielonych wraz z ich wysokim poziomem bioróżnorodności, jest wykaszanie oraz zbiór ściętej biomasy

Struktura gospodarstwa:

- łąki – 190,8657 ha
- grunty orne – 12,0128 ha
- nieużytki – 120,0500 ha
- lasy, zadrzewienia – 0,36 ha
- wody stojące – 0,3500 ha
- rowy – 3,6247 ha.

Większość posiadanych przez nas działek, a mianowicie Ryszewo (23 ha) oraz Międzyodrze (210 ha), położonych jest w europejskiej sieci obszarów - chronionych NATURA 2000. Są to powołane rozporządzeniem Ministra Środowiska ostaje ptasie – PLB 320005 – Jezioro Miedwie i okolice (Ryszewo) oraz PLB 320003 – Dolina dolnej Odry (Międzyodrze). Natomiast działki w Świętej znajdują się na obszarze strefy priorytetowej – 32 A Pobrzeże Zalewu Szczecińskiego i Równina Goleniowska, powołanych na mocy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Efekty:

- Zagospodarowanie 135 ha zaniedbanych łąk - powstrzymanie nadmiernej sukcesji roślinności niepożądaney oraz - ze względu na opóźniony termin koszenia - ochronę gatunków cennych przyrodniczo, zawiązanych z otwartymi ekosystemami łąkowymi.
- Dzięki corocznemu koszeniu zaniedbane łąki zostaną odtworzone, a to z kolei pozwoli na podniesienie poziomu bioróżnorodności.
- Złożenie w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wniosku o płatności bezpośrednie (a w przypadku Świętej także o dopłaty z tytułu użytkowania obszaru o niekorzystnych warunkach gospodarowania – ONW).
- We współpracy z doradcą rolnośrodowiskowym Danutą Ankutowicz z Zachodniopomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach, przygotowano plan rolnośrodowiskowy (dwa pakiety: S02 – rolnictwo ekologiczne oraz P01 – utrzymanie łąk ekstensywnych).
- Złożono wniosek o płatności rolnośrodowiskowe do ARiMR.

Sponsorzy:

Złożenie wniosków pozwoli nam na otrzymanie dopłat unijnych, które zostaną przeznaczone na utrzymywanie łąk i obsługę projektu.

Kampania „Dostarczanie wiedzy jako droga do zrównoważonego rozwoju regionu. Przez edukację do selektywnej zbiórki baterii.

Czas trwania projektu:

1.07.2005 - 31.12.05

Zasięg projektu:

Województwo zachodniopomorskie

Grupy docelowe:

Administracja rządowa i samorządy w województwie zachodniopomorskim, firmy komunalne, przedsiębiorcy zobowiązani do prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych – baterii, nauczyciele, zainteresowane organizacje pozarządowe.

Cele:

- wspieranie przez organizację pozarządową realizację zadań publicznych samorządów;
- Poprawa funkcjonowania wybranych obszarów istotnych dla zrównoważonego rozwoju regionu – wsparcie budowania selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych w regionie.

Działania:

Zorganizowano 10 seminariów dla samorządowców, firm komunalnych, przedsiębiorców zobowiązanych do prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych – baterii, zainteresowanych organizacji pozarządowych. Miały one z jednej strony dostarczyć wiedzy o obowiązkach prawnych nałożonych na beneficjentów, z drugiej strony stały się platformą budowania gminnych i powiatowych systemów selektywnej zbiórki zużytych baterii, gdyż w seminariach uczestniczyli przedstawiciele wszystkich instytucji koniecznych do budowania takich systemów: gminy, firmy komunalne, przedsiębiorcy oraz organizacja odzysku. Zakres merytoryczny seminariów: Barbara Raczyńska – Wydawnictwo „Forum”, „Przegląd Komunalny” - „Zagospodarowanie zużytych baterii oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego w świetle obowiązującego prawa. Obowiązki firm, instytucji i administracji publicznej” (60 min); Jacek Wodzisławski - prezes Fundacji „Recal” – „Nowe możliwości pozyskiwania środków finansowych na wdrożenie systemu selektywnego zbierania baterii oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (ZSEiE) (30min), Znaczenie edukacji ekologicznej obywateli oraz rola mieszkańców we wdrażaniu systemu (30 min); Robert Tomczyk – Organizacja Odzysku REBA – „Propozycje zagospodarowania odpadów niebezpiecznych (baterie oraz ZSEiE) w Polsce -perspektywy na przyszłość”(40 min). W każdym seminarium Kierownik wydziału ochrony środowiska starostwa powiatowego prezentował „Strategię rozwoju powiatu ... w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych, odpadów niebezpiecznych powstających w gospodarstwach domowych (w tym zwłaszcza baterii) oraz ZSEiE na podstawie Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami” (30 min). Zaproszenia na seminarium były rozsyłane pocztą oraz publikowane w formie ogłoszeń w lokalnej prasie (12 ogłoszeń). Z informacją o seminariach dotarliśmy do 1695,8 tys. mieszkańców regionu. Aby zapewnić łatwość dostępu udziału w seminarium wszystkim zainteresowanym, odbywały się one w miastach powiatowych:

- 1/ 12.10. w siedzibie Starostwa Powiatowego w Pyrzycach,
  - 2/ 13.10. w Stargardzie Szczecińskim w siedzibie Starostwa Powiatowego,
  - 3/ 18.10. w Goleniowie w siedzibie Starostwa Powiatowego,
  - 4/ 19 X 2005 w Gryfinie w siedzibie Starostwa Powiatowego,
  - 5/ 3.11. w Kołobrzegu w Hotelu Centrum,
  - 6/ 9.11. w Myśliborzu – Starostwo Powiatowe
  - 7/ 10.11. w miejscowości Brzózki dla zainteresowanych z terenu powiatu polickiego oraz ze Szczecina,
  - 8/ 30.11. w Koszalinie w siedzibie Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej, seminarium dla zainteresowanych z terenu powiatów koszalińskiego oraz sławieńskiego,
  - 9/ 6.12. w Białogardzie w siedzibie Starostwa Białogardzkiego, dla zainteresowanych z terenu powiatów białogardzkiego, świdwineckiego oraz łobeskiego,
  - 10/ 20.12. w Szczecinku w siedzibie Starostwa Szczecineckiego, seminarium dla zainteresowanych z terenu powiatów szczecineckiego, wałeckiego i drawskiego.
- Udział w seminariach był nieodpłatny.

Efekty:

- W seminariach łącznie wzięło udział 253 osób.
- Na podstawie informacji ze stycznia 2006 udzielonych przez REBE Organizację Odzysku SA, w regionie powstały 153 nowe punkty zbiórki baterii, uruchomione na podstawie umów podpisanych z organizacją odzysku, co gwarantuje gminom i firmom komunalnym, profesjonalną pomoc w zorganizowaniu systemu zbiórki (nieodpłatne pojemniki na baterie i nieodpłatny odbiór i recykling tych odpadów) oraz gwarancję poddania baterii recyklingowi. Jednocześnie należy podkreślić, że osiągnięty efekt będzie wzrastał, ponieważ jak pokazuje praktyka krajów Europy Zachodniej liczba punktów zbiórki po rozpoczęciu selektywnej zbiórki wzrasta.
- Działaniem objętych zostało 18 powiatów woj. zachodniopomorskiego (100%).

- Przygotowaliśmy łącznie 300 szt. materiałów dla wszystkich uczestników seminariów. Zawierały one prezentacje wykładowców, torbę płócienną z nadrukiem, długopis oraz broszurę „Baterie – nie daj plamy”.

Sponsorzy:

Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
REBA Organizacja Odzysku SA

Kampania przeciwko wielkim fermom zwierząt futerkowych

Czas trwania:

Rok 2005

Zasięg:

Kampania o zasięgu regionalnym.

Grupy docelowe:

Mieszkańcy obszarów na których planuje się uruchomienie ferm, Wojewódzki Konserwator Przyrody, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, organizacje pozarządowe, media.

Działania i efekty:

- po kilku latach działań administracyjnych nie dopuściliśmy do rozpoczęcia budowy fermy norek na 120 tys. zwierząt w Chłopowie pod Myśliborzem,
- zablokowanie powstania dużej fermy w Rzysnowie k/Przybiernowa przy użyciu środków administracyjnych,
- jesteśmy stroną w postępowaniu administracyjnym w związku z fermą w Człopie k/Tuczna,
- pomagamy komitetowi protestacyjnemu mieszkańców wsi Bronowice, powiat Strzelce Kraj. w walce o likwidację nielegalnej fermy w tej miejscowości. W tej sprawie jest już prawomocna decyzja WINB w Gorzowie Wlkp.

Sponsorzy:

Kampania finansowana ze środków własnych stowarzyszenia.

Kampania GIGAZBIÓRKA – PROJEKT NA RZECZ PRAKTYCZEJ SEGREGACJI I RECYKLINGU ODPADÓW

Czas trwania projektu:

1.06.2005 - 31.12.2005

Zasięg:

Miasto Szczecin

Grupy docelowe:

Dzieci i młodzież, nauczyciele, mieszkańcy Szczecina.

Cel:

- podniesienie świadomości mieszkańców Szczecina na rzecz ilościowego zwiększenia selektywnej zbiórki odpadów w gospodarstwach domowych.

Działania:

Głównym działaniem w ramach kampanii był drużynowy konkurs dla dzieci i młodzieży, w którym zbierano odpady nadające się do recyklingu. Wygrała drużyna, która zebrała najwięcej odpadów. Najważniejszym zadaniem biorących w konkursie było namówienie mieszkańców Szczecina, aby selektywnie zbierali odpady i włączali je w strumień odpadów przekazywanych na konkurs, na konto konkretnej drużyny. Kampanii towarzyszyła miesięczna akcja billboardów na ulicach Szczecina (13 city light'ów). Dla kampanii prowadziliśmy stały serwis informacyjny na stronie www.gajanet.pl. 3 najlepsze drużyny otrzymały wybrane przez siebie nagrody rzeczowe.

Efekty:

- w zbiórce odpadów udział wzięło min. 780 osób – dzieci i młodzieży; brak danych o ilości zaangażowanych w zabawę dorosłych mieszkańców Szczecina;
  - zebrano 85,83 ton makulatury, 1,77 ton butelek PET, 1,24 ton baterii, 230 kg opakowań z metali;
- potwierdzenie zebranych odpadów są Karty Przekazania Odpadów.

Sponsorzy:

Urząd Miejski w Szczecinie
REMONDIS Sp. z o.o.

Projekt wydawniczy „ZIELONY RYNEK” zachodniopomorski informator ekologiczny, ISSN 1730-9182, wydawca: Róbeko Sp. z o.o., patronat: Federacja Zielonych GAJA.

Czas trwania projektu:

Stała działalność

Zasięg projektu:

Szczecin i okolice

Grupy docelowe:

Dorośli mieszkańcy Szczecina i okolic, młodzież ucząca się i studenci zainteresowani problematyką ekologii i zdrowego stylu życia.

Zakres działania:

„Zielony Rynek” to nieodpłatny nieregularnik utrzymywany dzięki wpływom z reklam pozyskiwanych przez redakcję. W każdym numerze: AKTUALNOŚCI ZE ŚWIATA EKOLOGII, OCHRONA ŚRODOWISKA, ODPOWIEDZIALNA KONSUMPCJA, ZDROWY STYL ŻYCIA, ZDROWE ODŻYWIENIE, MEDYCYNĄ NATURALNĄ, EKOFILOZOFIA, PRAWA ZWIERZĄT, EKOTECHNOLOGIE. Idea czasopisma jest szeroka promocja dóbr, usług i firm powstających i działających zgodnie z ideą ekokonsumpcji. Dzięki stosunkowo dużemu nakładowi oraz dystrybucji zdobyliśmy dużą grupę stałych czytelników (mamy obecnie największy nakład wśród pism ekologicznych w Polsce). Tym samym mamy realny wpływ na kształtowanie proekologicznych postaw w społeczeństwie Szczecina i regionu. Oprócz wyselekcjonowanych przez redakcję ogłoszeń publikujemy artykuły, reportaże, recenzje, wywiady z interesującymi ludźmi, przepisy i porady kulinarne oraz aktualne informacje (o wykładach, kursach, spotkaniach itp.).

Redakcja „Zielonego Rynku” jest organizatorem lub patronuje ekologicznym i promującym zdrowie projektom, m.in.: *Zielony Szczecin* (w obronie zieleni Szczecina); *Szóstka z odżywiania* (promocja zdrowego stylu życia, głównie odżywiania w szkołach na terenie Szczecina); kampania przeciwko wielkim fermom zwierząt futerkowych, jakie powstają w naszym regionie; *Wyrzucić siebie tańcem* (cykliczne imprezy taneczne, bez alkoholu i papierosów). W „Zielonym Rynku” znajdują się również informacje o aktualnych projektach i kampaniach prowadzonych przez FZ GAJA. Redakcja współpracuje z różnymi instytucjami i osobami propagującymi ekologię i zdrowy styl życia.

Wydania:

W 2005 r. wyszło 5 numerów pisma: nr 23/2005 (wiosna 2005); nr 24 (czerwiec 2005); nr 25 (lipiec 2005); nr 26 (wrzesień 2005); nr 27 (grudzień 2005). Nakład każdego numeru: 5 tys. egzemplarzy, w sumie za cały rok - 25 tys. egz. Objętość: 16 stron formatu A4. Od numeru 24 wprowadziliśmy pełny kolor (część stron jest czarno biała)

Dystrybucja:

Okolo 100 punktów wydawania gazety (własna sieć), głównie w Szczecinie, a także Stargard Szcz., Goleniów, Gryfino, Nowogard, Police i in. Sieć dystrybucji obejmuje głównie miejsca odwiedzane często przez osoby o wyższej świadomości ekologicznej, prowadzące zdrowy styl życia itp. Pomoc w rozwoju gazety świadcza nieodpłatnie dwie firmy szczecińskie.

Redaktor Naczelny: Artur Krzyżański.

Projekt edukacyjny Młodzieżowa Ekoinspekcja

Czas trwania projektu:

04.2005- 11.2005

Zasięg projektu:

Małe miejscowości do 10 000 mieszkańców z województwa zachodniopomorskiego

Grupy docelowe:

Młodzież szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

Cel:

- zapoznanie się z pracą Zakładów oraz warunkami przyrodniczymi wokół nich.

Działania i efekty:

- wycieczki miały miejsce w Zakładach Chemicznych POLICE SA, Zakładach Ochrony Środowiska i na odstożnikach wód poprocesowych
- w wycieczkach wzięło udział około 600 uczniów i 40 opiekunów.

Sponsorzy:

Zakłady Chemiczne POLICE SA

Projekt wzmocnienia instytucjonalnego Federacji Zielonych GAJA

Czas trwania projektu:

Czerwiec 2005 – marzec 2006-04-14

Grupy docelowe:

Organy kontroli, aktualni i przyszli grantodawcy i sponsorzy, samorzady zlecające wykonywanie zadań publicznych organizacjom pożytku publicznego, inne instytucje państwowe i organizacje pozarządowe, pracownicy i wolontariusze FZ GAJA, dostawców i odbiorców towarów i usług Federacja Zielonych GAJA.

Działania i efekty:

- Audyt finansowy organizacji za lata 2003 - 2005.
- Przeprowadzenie okresowych szkoleń BHP dla pracodawców (3 osoby) i pracowników (2 osoby) FZ GAJA.
- Zakup komputerowego licencjonowanego oprogramowania systemowego oraz biurowego Windows oraz Office firmy Microsoft.
- Zatrudnienie dyrektora biura, fundrisera.
- zatrudnienie specjalisty d.s. Public Relations.
- Szkolenie „Ewaluacja, czyli jak oceniać skuteczności działań”.
- Wydawnictwo o działalności statutowej FZ GAJA – 2 000 szt.

Pozostała działalność

Udział w szkoleniach, seminariach i konferencjach współpracowników FZ GAJA:

- 17. marca 2005 - spotkanie robocze dotyczące planowania polsko-niemieckiego projektu ochrony muraw kserotermicznych. Owczary – reprezentant Jakub Szumin.
- 18. kwietnia 2005, Szczecin, szkolenie o Europejskim Funduszu Społecznym. Udział: Kinga Krzywicka i Aneta Kozłowska.
- 27. kwietnia 2005 r. - spotkanie przedstawicieli polskich organizacji pozarządowych dot. Regionalnego Komitetu Doradczego Morza Bałtyckiego; Warszawa – reprezentant Piotr Gruszka.
- 11-12. maja 2005. - Konferencja „Stop dla GMO w Polsce” Zakrzów/k. Krakowa - reprezentant Jakub Skorupski.
- 10-11. maja 2005 r. - CCB Seminar on Sustainable Fisheries; Gdynia – reprezentant Piotr Gruszka.
- 27-29. maja 2005 r. - Coalition Clean Baltic Annual Conference – 2005; Svetlogorsk, Rosja. Reprezentacja: Piotr Gruszka i Anna Roggenbuck.

- Od 31. maja do 30 listopada 2005 nasza wolontariuszka Magdalena Pięta współpracowała z Youth Information Centre of the Municipality of Katerini [Grecja] w ramach Wolontariatu Europejskiego.
- 16-17. czerwca 2005 - XII Posiedzenie Polsko-Niemieckiej Komisji ds. Współpracy Sąsiedzkiej w Dziedzinie Ochrony Środowiska, Świebodzin. Jakub Szumin wystąpienie o roli i zadaniach NGO w czynnej ochronie przyrody.
- 17. czerwca 2005 - Zespół Roboczy ds. Inwestycji Wojewódzka Komisja ds. Ocen Oddziaływania na Środowisko, Szczecin. Jakub Szumin prezentacja „Oddziaływania wielkoprzemysłowych ferm na środowisko”.
- 24. czerwca 2005 r. - Meeting to establish a RAC for the Baltic Sea (Regionalny Komitet Doradczy Morza Bałtyckiego); Kopenhaga, Dania - reprezentant Piotr Gruszka.
- 5-7. września 2005 r. - 31 Sesja Międzynarodowej Komisji Rybołówstwa Morza Bałtyckiego (IBSFC); Visby, Szwecja – reprezentant Piotr Gruszka.
- 12. września 2005 r. - NGO Baltic Sea RAC coordination meeting, Sztokholm, Szwecja. Reprezentacja: Agnieszka Fabiś i Piotr Gruszka.
- 26. października 2005 r. - Meeting on the preparation of the Baltic Sea RAC. Spotkanie przygotowawcze do Generalnego Zgromadzenia Regionalnego Komitetu Doradczego; Kopenhaga, Dania – reprezentant Piotr Gruszka.
- 14-26. listopada 2005 - Szkoła Liderów Organizacji Pozarządowych organizowana przez Stowarzyszenie Szkoła Liderów – Miętne. Udział w szkoleniu Aleksandra Antonowicz.
- 29. listopada 2005, Szczecin – seminarium Polskiej Zielonej Sieci, współorganizowane przez FZ GAJA. „Fundusze dla zrównoważonego rozwoju”.
- 16-18. grudnia 2005 - konferencjach CCB "Ochrona łososia" i "Dyrektywa wodna w praktyce" w Tallinie. Reprezentanci: Jakub Szumin, Kinga Krzywicka.
- 2005 - udział w X posiedzeniu Polsko-Niemieckiej Rady Ochrony Środowiska

1% dla FZ GAJA.

W 2005 r. prowadziliśmy kampanię na rzecz przekazania dla FZ GAJA 1% od podatku dochodowego od osób fizycznych. Kampania przebiegała pod hasłem „Chronimy ginące gatunki. Ty też możesz pomóc. 1% dla FZ GAJA”. Na nasze konto wpłat dokonało 79 osób na łączną kwotę 3 943,06 zł.

Interwencje.

W 2005 r. wspomagaliśmy osoby proszące nas interwencję lub pomoc. Poniższa tabela obrazuje odnotowane interwencje. Było ich dużo więcej.

Data	Czego dotyczy interwencja?	Kto zgłosił?	Kto interweniował?
13.06, 21.07, 1.08.	Ustanowienie pomnika przyrody we wsi Albertowsko (powiat Grodzisk Wlkp.). Interwencja u Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w sprawie powołania pomnika przyrody. Wojewoda podjął decyzję o ustanowieniu pomnika przyrody we wskazanym miejscu. Przesłanie kopii pisma Konserwatora interweniującemu.	Janusz Ojdowski ul. Łozowa 84/4 61-443 Poznań, j.ojdowski@hcp.com.pl	J. Buława
18.06.	Wieś Osinki położona na południu województwa mazowieckiego, w powiecie Lipsko, gmina Rzecznów. Na teren położony w pobliżu lasu wywieziono około 3.000 ton pyłów pchutniczych z Huty Ostrowiec Świętokrzyski. Zalecona interwencja w WIOŚ.	Grzegorz Jaroszek tel. 0600490926, 0603763550, 081 5240517 grzesiek.jaroszek@interia.pl	J. Buława

11.07.	Udzielona informacja gdzie zwrócić się z rannym myszolowem	max1984_21@o2.pl, 601381762	J Buława
11.07.	Udzielona informacja co zrobić z wałącym się zasiedlonym gniazdem bociana.		J. Szumin
12.07	Informacja co zrobić z małą jaskółką, która wpadła do mieszkania	Anna Kotłowska, taida1@op.pl	M. Sołowiej, J. Buława
25.07.	Prośba o pomoc w napisaniu wniosku do F. Batorego program "Organizacje strażnicze". Pomoc udzielona.	Iwona Belter w imieniu Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych EFFATA, iwbelter@poczta.onet.pl	J. Buława
6.09.	Pytanie co zrobić w sprawie niechcianej przez mieszkańców inwestycji w Białymstoku: tymczasowego pasa startowego dla samolotów. Wstępne projekty przewidują wycięcie ok. 80 ha lasu w granicach miasta. Las Solnicki stanowi przedłużenie rezerwatu zwierzynieckiego, miejsce odpoczynku i rekreacji białostoczan, a także "zielone płuca" miasta. Udzielona została porada. Włączona została A. Roggenbuck.	Członkowie Inicjatywy Obywatelskiej "Budujmy Lotnisko- Chrońmy Las" adres do korespondencji: Olmonty 117/1 15-603 Białystok e-mail : chronimy.las@wp.pl tel. kontaktowy : 604980526, 601348077,501380268 w imieniu członków inicjatywy Małgorzata Kondratowicz e-mail: M.kondratowicz@barter-gaz.com.pl tel. 604980526	J. Buława, A. Roggenbuck
19.09.	Brzeg Narwi, m-sce Wólka Wojciechówek, gm. Rzańnik, pow. Wyszków, woj. mazowieckie. Prywatny użytkownik stawia mur w korycie rzeki. Udzielona porada.	JAcek S.suljac1@poczta.gazeta.pl	A. Roggenbuck
22.09.	Prosimy o poparcie w sprawie wniosku nr 94/05 o wydanie pozwolenia na budowę stacji bazowej telefonii komórkowej nr 33224, budowy wieży telekomunikacyjnej, montażu anten sektorowych, umiejscowienia urządzeń nadawczo-odbiorczych wraz z elektroenergetyczną kablową linią zasilającą przy ulicy Zaściankowej 2 w Szczecinie na działce nr 2/2 obręb 2042. Odpowiedz FZ: nie daliśmy oficjalnego poparcia, gdyż brakuje wiarygodnych raportów, które potwierdzałyby szkodliwość promieniowania. Udzielona została porada w jaki sposób włączyć się w postępowanie administracyjne.	Piotr Włodarski ul.Koralowa 101c/5 71-220 Szczecin tel. 4391177, 0602 425 060 piotr.wlodarski@wp.pl Szelewicki Grzegorz ul.Koralowa 101c/6 71-220 szczecin tel. 4391248, 0601 535 686	R. Cyglicki, A. Roggenbuck, O. Antonowicz, J. Buława

„W bliskim sąsiedztwie mojej działki
Starostwo chce wspólnie z operatorem GSM
postawić nadajnik GSM. Czy da się
wstrzymać jakoś ta inwestycję ?? Gdzie mogę
się zgłosić o pomoc. Pochodzę z Warszawy.
Porada udzielona.

b.bielecki@interia.pl
Bartosz Bielecki
tel. 605 998 240

18.11.

J. Buława

Działania medialne.

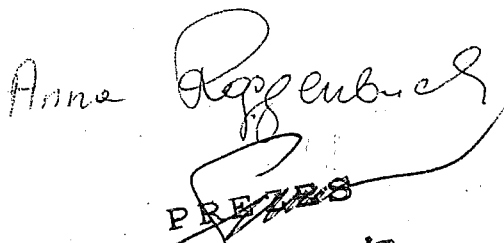
W regionalnej i ogólnopolskiej prasie ukazało się 49 publikacji dotyczących projektów prowadzonych przez FZ GAJA.

Raport sporządziła
Joanna Buława

Joanna Buława

WICEPREZES ZARZĄDU

Szczecin, 14. marca 2006

Zatwierdzam Raport Merytoryczny z działalności stowarzyszenia Federacja Zielonych GAJA
za rok 2005.

Anne Roggenbach

PREZES
Jolanta Szumina

STOWARZYSZENIE
FEDERACJA ZIELONYCH
70-035 Szczecin, ul. Kolumba 6
tel./fax (091) 489-42-32
NIP 852-10-91-280